

קורס מספר: 60-107-01

שם הקורס: מבוא לפסיכולוגיה התפתחותית א'

סוג הקורס: הרצאה

שנה / סמסטר : תשע"ז סמסטר א

היקף שעות: 2 ש"ס ניקוד: 1

[פרטי התקשרות עם המרצה](#)

שם המרצה: ד"ר עינת שטיין

תאריך עדכון אחרון: 25/08/2016

מטרות הקורס / תוצרי הלמידה*:

להקנות כלים וידע להסתכלות רב-מימדית אך גם אינטגרטיבית על התפתחות האדם, המתבססת על חיבור בין תיאוריות התפתחותיות וממצאי מחקר; בין תחומי התפתחות שונים; בין הסתכלות על האדם כפרט תוך הבנת הקשרי ההתפתחות השונים והשפעותיהם ההדדיות; בין הסתכלות על התהליך הנורמטיבי לצד הכרת השונות, ועוד.

הכרה ויכולת דיון בבעיות יסוד המעסיקות את הפסיכולוגיה ההתפתחותית, בתיאוריות התפתחותיות מרכזיות, בשיטות עיקריות לחקר ההתפתחות. פיתוח יכולת לשלב גישות תיאורטיות עם ממצאי מחקר ובאמצעות אלה, להכיר תהליכי התפתחות האופייניים לתקופות שמהעוברות ועד הגיל הרך ולהבין את האופן בו מתרחשת ההתפתחות ואת הגורמים שבכוחם לאפשר או לסכן התפתחות תקינה.

תיאור הקורס:

תחילה נכיר ונדון בהיבטים כלליים של הפסיכולוגיה ההתפתחותית. לאחר מכן נלווה את התפתחות האדם מעוברות ועד הגיל הרך תוך התייחסות לאספקטים פסיים, מוטוריים, קוגניטיביים, רגשיים וחברתיים בשלבי ההתפתחות השונים. תודגש הסתכלות הרואה את הקשר ביניהם ואת השפעתם המשולבת על התהליך ההתפתחותי. בכל תקופת-גיל ישולבו תיאוריות התפתחותיות רלוונטיות הנוגעות להתפתחות בתחומים השונים (כגון אלו של פרויד, אריקסון, פיאזה, קוהלברג ועוד).

מהלך השיעורים: ההרצאות ילוו בקריאה, בעידוד והכוונה לחיפוש עצמאי של ידע רלוונטי, ובצפייה בסרטונים. ההרצאות תתמקדנה בנושאים נבחרים וחלק חשוב מהלימוד יתבסס על קריאה עצמאית בחומר שבחלקו אינו חופף את חומר ההרצאות. שאלות העולות מחומר הקריאה ידונו בהרצאות.

תכנית הוראה מפורטת לכל השיעורים:

מס' שיעור	נושא השיעור	קריאה	הערות

סרטון The developing child	סרוף ושות': פרק 1, עמ' 21-46	הגדרת התחום, מטרות, סוגיות מרכזיות, מושגים בסיסיים ועקרונות להבנת ההתפתחות	1-2	מבוא
	סרוף ושות': פרק 1, עמ' 46-56	גישות מחקריות וגישות תיאורטיות בפסיכולוגיה התפתחותית	3	
סרטון: תוכנית החיים (חלקי).	- סרוף ושות': פרק 2 עמ' 65-89	- הקשרי ההתפתחות - מודלים שונים של אינטרקציית תורשה וסביבה, - עקרונות יסוד בתורשה, התפתחות לפני הלידה, חושי העובר וחקר למידת עוברים השפעות טרום-לידה, גורמי סיכון בלידה והשלכות אפשריות	4-5	קדם-לידתית
	100-101			
סרט: לפצח את הקוד הגנטי שלך	- סולברג, פרק 4, עמ' 60-65 (סוף) פיסקת 'בניית נישה' - סרוף ושות': פרק 3 עמ' 105-116 עמ' 124-144			
	סרוף ושות': פרק 4 155-167 עמ' 187-194 (מלמידה אצל תינוקות)	מוקדי מחקר, כשריו ומאפייניו של התינוק, התפתחות החושים והתפיסה, מזג (טמפרמנט).	6-7	
	סרוף ושות': פרק 6 245-261, 273-280, 283-287 (מטיפול יום בתקופת הינקות)	התפתחות בינאישית ורגשית: התפתחות קשר הורה-ילד עפ"י גישות שונות (גישות פסיכודינמיות, ביהיוויוריסטיות, גישת ההתקשרות של בולבי ותיאוריות יחסי אוביקט), איכויות שונות של קשר הורה ילד – מקורן והשפעתן על ההתפתחות. מצב הזר – צפייה וניתוח תפקיד האם ותפקיד האב בהתפתחות הילד, מחקרים בחסך אמהי,	8-10	תקופת הינקות (0-12 חוד')
סרטון		תפקיד המגע בהתפתחות		
	סרוף ושות': פרק 5 עמ' 225-234	התפתחות קוגניטיבית, התקופה הסנסומוטורית	11	

		(פאז'ה)	
סרטון	<p>סרוף ושות': פרק 7,</p> <p>עמ' 311-317 (למידת מילים ומשמעויותיהן)</p> <p>עמ' 326-334 (מ'הילד והסביבה בהתפתחות השפה)</p> <p>סרוף ושות': פרק 8, עמ' 345-358</p>	<p>התפתחות חברתית ורגשית</p> <p>פרידה ויחודיות (גישתה של מאהלר)</p> <p>הסתכלות אורך, סיכום סמסטר.</p>	12-13

דרישות קדם:

אין

חובות / דרישות / מטלות**:

- ליווי ההרצאות בקריאה,
- מסירת תרגיל בזוגות. הנחיות מפורטות לתרגיל יינתנו בתחילת הקורס.
- מבחן בסוף הקורס.

עוזרת ההוראה: גב' הדר פישר

יצירת קשר: hadar.fisher@gmail.com

שעות קבלה: חדר 217, יום רביעי מ 13:00. יש לתאם מראש במייל את ההגעה.

מרכיבי הציון הסופי:

ציון הקורס יקבע עפ"י:

- תרגיל – 20%
-
- ציון בחינה שתיערך בסוף הסמסטר, על חומר ההרצאות, הסרטונים

והקריאה 80%

מבנה הבחינה: כ- 40 שאלות אמריקאיות, כולן במשקל שווה.

ביבליוגרפיה:

חומר מחייב למבחנים:

חומר ההרצאות, הסירטונים, והעמודים המפורטים לעיל מתוך ספרי הקורס

ספרי הלימוד לקריאת חובה:

1. סרוף, א., קופר, ר., דהארטי, ג. (2004). התפתחות הילד, טבעה ומהלכה. הוצאת האוניברסיטה הפתוחה, ת"א. מהדורה שלישית, האוניברסיטה הפתוחה.

(הערה: הספר מתורגם וניתן להסתמך על הגירסה באנגלית תוך התאמת הנושאים).

2. סולברג, ש. (2007). פסיכולוגיה של הילד והמתבגר: מבוא לפסיכולוגיה ההתפתחותית. מהדורה שנייה, הוצאת ספרים ע"ש מאגנס, האוניברסיטה העברית, ירושלים, ידיעות אחרונות, ספרי חמד.

רשימה לקריאת רשות נוספת: (הבהרה: אלו הם מקורות עזר והעשרה וקריאתם מומלצת אך רשות בלבד)

אריקסון, א.ה., 1960. ילדות וחברה (תרגום אורי רפ). ת"א: ספריית הפועלים.

בולבי, י. (1957). חסך אימהי – הפירוד מן האם בגיל הרך והשפעתו על התפתחות הילד. מגמות, ח (1), 3-30.

בר-יוסף, ר. (תש"ס). ילדות בסביבה החברתית המשתנה של סוף האלף השני. מגמות, מ, 365-381.

בלום, ד. (2005). ניסויים באהבה. הארי הארלו והפסיכולוגיה של החיבה. (תרגום: אמנון כץ). הוצאת ידיעות ספרים, ספרי חמד.

גרוסמן, ד. (1989). השפה המיוחדת של אורי. הוצאת מסדה.

ויניקוט, ד' (1997). משחק ומציאות. תל אביב: עם עובד 1997, הדפסה חמישית

כהן-ורבורג, א. (תשמ"ב). אבחון קשיים בתפקוד ההורי ותכנון התערבויות מתאימות. אושיות, 4, 20-27.

פאז'ה, ז. (1983/1964). שש מסות על ההתפתחות הנפשית (תרגום אליהו פורת). ת"א: ספריית-הפועלים.

פלדמן, ר. (2000). מגע – בסיס החוויה והקשר האנושי: השלכות של מגע אימהי, חסך במגע וטיפול באמצעות מגע על התפתחות התינוק והקשר אם-תינוק. בתוך פ.ש. קליין (עורכת). תינוקות, טף, הורים ומטפלים: מחקרים בנושא התפתחות הילד בישראל. אבן יהודה: רכס.

פריברג, ס. (1974). השנים המופלאות. ס. הפועלים.

שגיא, א. (1998). הורים עסוקים, ילדים חרדים. פנים, 5, 86-93. וגם בכתובת:

- www.hamit.co.il/Link.asp?cat=folder&typ=&folder=45&key=&order=&orderDir=&page=8
- Ainsworth, M. D. S. (1979). Infant-mother attachment. American Psychologist, 34, 932-937.
- Bowlby, J. (1951). Maternal care and mental health. Geneva: World Health Organisation.
- Bowlby, J. (1969). Attachment and loss: Vol. 1. Attachment. London: Hogarth Press.
- Bowlby, J. (1985). Attachment and loss: Vol. 2. Separation – Anxiety and Anger (3rd ed.). Harmondsworth, Middlesex: Penguin Books.
- Freud, A., & Dann, S. (1951). An experiment in group upbringing. Psychoanalytic Study of the Child, 6, 127-168.
- Antwerp .Ronen, Y., & Greenbaum, W.C (Eds.) The case for the child : towards a new agenda : Intersentia ; 2008..

■ שם הקורס באנגלית:

Introduction to Developmental Psychology - A

* תוצרי הלמידה (learning outcomes) הן הצהרות המציינות במפורש מה הלומדים צפויים להשיג בסוף תקופת הלימוד בקורס. תוצרי הלמידה מוגדרים במונחים של הישגי ידע, הבנה, כישורים, יכולות ו/או עמדות שהלומד מצופה להדגים כתוצאה מהתנסותו הלימודית האקדמית בקורס. לפרטים נוספים [לחץ כאן](#).

** המדריך: איך תימנע מעבירות אתיות בהגשת עבודות. לקריאה [לחץ כאן](#).